

konu in Terstu ga kaj pogostoma rabijo; postavimo f. „če vežu“; „dulà lajžu?“ sl. „kaj imate“, „kam greste?“ lš. v Monfalkonu: „sono cose da ridere“ (izg. „šono kože“), sl. „ta je smešna“; tukaj je tedaj laški „s“ med dvema samoglasnikoma enak našemu „ž“.

Slovenski „s“ in „š“ sta tudi v laškem in furlanskem jeziku, namreč: laški „s“ se izgovarja pred samoglasnikom kakor slovenski „s“; postavimo, „sapere“, „stringere“ (izg. strindjere), „denso, rimorso.“ Za naš „š“ pa rabijo Lahi „sc“ pred e in i, in „sci“ pred a, o, u; postavimo, „scelerato, scirocco, sciagurato, sciocco, sciupinio“, izgovori „šelerato, širokko, šagurato, šokko, šupinijo“.

Naš „lj“ in „nj“ namestujeta Lahom „gli“ in „gn“; postavimo lš. „figlio, gagliardo, pugno, gnangnera“, izg. filjo, galjardo, punjo, njanjera“.

Za slovenski „g“ rabijo Lahi svoj „g“ pred a, o, u, in „gh“ pred e in i; laški „g“ se sicer izgovarja pred e in i kakor naš „dj“; postavimo „gajo, gondola, guida, ghermire, ghigno“; tako se izgovarja laški kot naš „g“ pred vsakem soglasnikom; postavimo „gridare, gladio“.

Za slovenski „k“ rabijo Lahi „c“ pred a, o, u, in „ch“ pred e in i; postavimo „cavallo, cheto, chiave“, izg. „kavallo, keto, kjave“.

Čerke „h“ nimajo ne Lahi ne Furlani, tedaj bi se je mogli učiti še le v šoli.

Vse druge čerke, ki jih nisem omenil, so Lahom in Slovencom enake; toraj mislim, da kar se izgovarjanja tiče, slovenski jezik ne bo napravil Lahom in Furlanom nobenih težav. (Kon. prih.)

Kratkočasnice.

Kdo je ta junak?

Zastavica.

Pred mano skrite se, kar vas je, vitezi,
V junaštvu me nobeden vas ne prekosí.
Kaj proti men' Štempihar, kaj tudi Samson je?
Kaj moč vojaških trum na stote, tisoče?
Več ko vse te — z orožjem vsem in vso močjó —
Otepem jez jih sam in z golo le pestjo!
Viharni udarci moj' po glavah le leté,
Jim stret' čepine, da možgani vèn fercé,
In to na mahljej vsak — po več stotinam h krat!
Tako jez dan na dan otepem več armad!
Iz bitve vsake vernem zmagonosno se —
Brez rane, ne zgubiv kervi le kapljice.
Verh vse močí mi pripisuje ime celó
Še spred in zad enak obraz in vse teló.

Balantinov.

Železni močnik.

Prišel je pritepenec k neki kmetiški ženi v hišo, in jo prosi, naj bi mu kaj jesti dala. Žena mu nevoljno odgovori, da mu čisto nič nima dati. Lačni pritepenec jo pa le dalje nadlegova in prosi, naj bi mu kaj prinesla, ker je že strašno lačen. Ko se pa žena pri vsem tem sprostiti ne dá, si potepuh izmisli zvijačo in pravi kmetici: Prinesite mi vsaj kosček železa, ponvo in malo vode noter, da si skuham „železen močnik“. Žena mu to dá. On vzame ponvo, dene va-njo kosček železa, nalije vode in postavi vse skupaj k ognju. Kadar voda zavrè, potegne kosček železa iz nje, prosi ženo malo soli, ktere mu tudi dá, in vodo posoli. Zdaj reče ženi: Prinesite mi le še malo moke. Žena mu tudi moke dá, ker je bila zlo željna zvediti, kakošen vendar mora biti „železni močnik“. On moko vsuje v krop, in ko nekoliko časa vrè, postavi ponvo od ognja, odlije krop in zmeša. Nazadnje ji reče še za maslo, si lepo zabeli, z velikim veseljem pojuzina „železni močnik“, si brado obriše in gré naprej. Radovedna žena pa, ktera pred ni imela

čisto nič pri hiši, je zdaj vsega zadosti skupaj nanosila, da je le vidila, kako se kuha — „železni močnik!“

J. S. Kranjskogorski.

Prilika.

Pastir je imel na prostorni in bogati planjavi čedo ovác in svinj. Ščetinaste svinje so odganjale in spodrivale mirne ovce in jim ne privošile obilne paše. Tega so bile mehkoserčne ovčice žalostne in nevoljne ter so se pogostoma posvetovale, kako bi bilo v okom priti spodrivanju. Nazadnje jo znajde stara v zboru veljavna ovca, in začne: Tovaršice! gotovo je, da le zatega del nas hudo imajo preseta, ker smo me ovce in ne preseta. Povaljajmo se po blatu in postanimo, ako ne presetom enake, saj njim podobne, in kaj veljá, preganjanja bo konec. Reče in bilo je storjeno. Nekoliko ovác si omisli v negnjusni gnojnici svinsko obleko. Pastir pa, ki je čedo pasel, je bil kratkega pogleda, in ko jih domú prižene, zapre povaljane ovce s prešiči vred v svinjak. Kaj mislite, kako se je ovcam v svinjaku godilo?

Doberna 25. dan maja 1861.

Jakob Bohinc.

Dopisi.

Na Dunaji 9. junija. y — Včerajšnja seja v zbornici poslancov je bila za nas Slovence imenitna zato, ker je v nji rodoljubni gosp. dr. Lovro Toman zastavil ministerstvu pismeno vprašanje (interpelacijo), ktere priprave in naredbe je storilo ali storiti namenilo, da se enkrat izpelje in uresniči ukaz že pred 2 letoma dani, namreč od 8. avgusta 1859. — Kaj veleva ta v času, ko se beseda sedaj zopet oživljena „enakopravnost narodov“ več slišala ni, razglašeni ukaz? Ukaz veleva, da naj se za naprej odstopi od pravila, po katerem se morajo v gimnazijah vsi predmeti samo po nemško učiti in razlagati, da se toraj smejo za to razkladanje rabiti tudi narodni, deželni jeziki. — Interpelacijo Toman-ovo so dragovoljno podpisali Čehi in od Poljakov tudi dr. Smolka. Kar se tiče mož, ki bi imeli v zboru slovenstvo zagovarjati, in ktere je gosp. dr. Toman zastran tega prošil in nagovarjal, ji je pristopil samo verli gospod Černe s Krasa. Mi ne sumničimo in ne natolcujemo, mi ne obrekujemo in ne zasmeujemo nikogar, al gole resnice tudi ne smemo zakrivati, — dela so pokazale, da slovenstvo ima v zboru samo dva zagovornika slovenske kervi, in med njimi pogrešamo še celó Dragotina, kateri je bil v 1. listu „Slovenije“ od leta 1849 s tolikim navdušenjem zaklical „Slavo Slavjanom“ (ponosni glas, v katerem je takrat naš „Dragotin“ ptujo kulturo za nas mačeho imenoval), in kateri je z marsiktero dobro pesmico in zlasti s svojo pravlico „Preklete grablje“ v „Koledarčku“ leta 1855 očitno razodel ljubezen do slovenščine in domovine slovenske, — kateri je uno, ravno za povzdigo slovenščine v šolah namenjeno prošnjo do državnega ministra podpisal in z družimi vred izročil, — kateri je zadnjič v deželnem zboru obljubil, da se bo kakor državni zbornik poganjal za pravico! Tukaj ni dopuščen nikak izgovor, marveč veljá popolnoma: kdor ni z nami, ta je proti nam; ta nam je protivnik. S tem, da našim poslancom za spolnitev gori omenjenega ukaza včeraj nič mar ni bilo, so očitno pokazali svojo misel, da se v slovenskih gimnazijah ne sme nobena reč, tudi slovenski jezik in kerščanski nauk ne, in kaj še le zgodovina ali zemljopis po slovensko učiti!! — Res, vsacega rodoljuba bo zbolelo globoko v serce, ko bo to slišal; toda ne obupajmo, marveč tolažimo se z besedami iz hvale vrednega sastavka zadnjih „Novic“ „Slovenska misel o avstrijski politiki“, ki govore: „opazujemo, da se Slovani, vkljub vsem nemškutarskim overam, od leta do leta bolje zavedajo. Ako je pa tako, to se mora broj slovanskih re-negatov od leta do leta bolj manjšati, broj rodoljubov pa rasti itd.“ Narod je večin. Tolažimo se dalje s pogledom

na našo nadepolno mladino, „ker njeno je nebeško kraljestvo“. — Kar se pa tiče tacihi poslancov, ki so zgolj uredniki, to se vé da ne bodo pred vlekli s Slovani, dokler ne bodo pred sabo vidili ministerstvo Slovanom resnično ugodno in prijateljsko; prvi dan pa, kterege bi se prigodilo kaj tacega (in kaj se ne utegne vse primeriti!) bodo tudi oni mahoma prestopili na slovansko stran.

Iz Haloz. Verlo zadovoljen razkrijem, da smo mi na slovenskem Štirskem v deželni zbor za občine ptujskega in rogačkega okraja najsrečnejše volili, čeravno se nam je oponašalo, da je izvoljenec Nemeec. Naš poslanec je pošten in pravičen mož, poseduje globoke znanosti, razume čas; ustavna svoboda mu je zastava, zavezno načelo njegovo geslo; bolj je zavzet za blagost in osrečenje slovenskega naroda kakor marsikteri zleženik slovenske matere; naš narod oblažiti je njegova prva in največja naloga. Tega blagega gospoda so neki naši lažislovenski poslanci se derznuli „panslavista“ razglasiti. Naš poslanec je konečno nasvet dal, da se cesarska listina 20. oktobra tudi v slovenski besedi shrani; naš poslanec, s ponosom velim, je predložil, da se slovenščina v učilišča in pisarnice cesarske vvede, opiraje se na ravnopravnost vseh narodov in dano besedo Nj. veličestva, čeravno je nekega poslanca za slovenski kraj v prebiranju tega nasveta na deželnem zboru kerč po celem životu lomil, — čuda, da ga ni popadla šče bolezen sv. Vida! Ta nasvet je bil podpiran od poslancov, kar se ne bi bilo nadjati, in celó od pravičnih Nemcov, tudi iz gornjega Štajarskega. Naš poslanec je tudi hotel nasvetovati, naj bi se berzopisni zapiski tudi v slovenski besedi razglasili, pa podpornikov ni bilo; vsaj taki nasprotniki so bili med našimi, ki so rekli, ako se to predloži, da nakanijo temu nasproti govoriti za stroškov delo!! Taki ljudje zabijo, da mi ravno tako in še hujše davke plačujemo kakor Nemci; je li tedaj nismo vredni zvediti, kako ste se obnašali? Poglejte na Šlezko. Sicer ni dosti kvara, ako ne zvemo dosedanjih del na deželnem zboru; samo pravičnost in enakopravnost inaci govorite! Prikrojenemu volitnemu redu in temu, da so prej neki uradniki beriče razpošiljali nabiraje glasove, ter, kar sem moral čuti, po ranjškem voliveu plačali, se imamo zahvaliti, da bi skoro brez zastopnika bili ostali. Jaz mislim, da bi mi Slovenci na Štirskem okoli 423.000 ljudi si smeli slovenske poslance voliti, ki bi nas branili in zagovarjali, nikar odpadnikov ali nasprotnikov, ki so zoper nas in naše koristi. Ne verujem, da bi Bachovnjake svoje največje sovražnike dolžni bili drago plačevati. Sicer ni za nas rešitve na takih zborih, kakor je Štirsko, Koroško itd., kjer smo v manjšini; nas more le slovenski zbor rešiti, kakor Serbe narodna skupščina; ali smo menda mi nevredni tega, kar drugi imajo? — Naš poslanec g. Herman je v sestavku: „Gleiche Lasten, gleiche Rechte“ (Enake bremena, enake pravice) po številkah dokazal, da mi štajarski Slovenci, čeravno je nas število samo na 381.302 postavila, imamo razmerno šest poslancov na deželnem zboru premalo; na gornjem in srednjem Štirskem se je volil poslanec na 20.958 ljudi, pri nas pa na 31.775. Proti koncu svojega sestavka tako-le piše: „Tako pomenkljivo zastopanje naših zadev je za Slovence, oziroma spodnje Štirske toliko občutljivejše, ker posebno šest poslancov trgovstva in obertnosti, dva najst poslancov velikega posestva kakor tudi trije moževni glasovi s svojimi narodnimi in tvarnimi (materijalnimi) zadevami so bolj na nemški zemlji ukoreninjeni, in tudi 9300 Slovencev zunaj mariborskega okrožja narodno zastopništvo pogreša, ker se ni moglo na nje ozirati pri volitvi za raztepenosti voljo. Toliko več imamo pravico želeti, da se zastopništvo pravičnejše razdeli, ker spodnje Štirsko je razmerno bolj obloženo z očitnimi dačnimi bremenii, vojaško nastanovitvo in vojniškim nabiro, kakor kterikoli drug okrog; narodna omikanost je ondi najboljše zaostala, vsiromačenje in nepravnost pa najdalje napredovala; tedaj se

nam ne more zameriti, ako se opiramo na svečano izrečeno načelo cesarjevo: „Enake bremena, enake pravice, — ravnopravnost“.

O tej priliki šče lepo prosimo svojega vrednega poslanca, da bi nam po številkah šče dačne in nabirne razmere razkril, da svet sodi.

Potrebno se mi vidi Slovencom politiški načert naznati, kterege je naš poslanec svojim volivcom razposlal. Imenitne in prevažne so te čertice za razvoj našega prihodnjega ustavnega življenja, kterih se moramo lotiti kakor utapljavec rešivnega oža; le po takih pravilih osnovane občinske naredbe donesejo gotov uspeh narodu. Načert je ta-le:

„Vi ste mi svoje potrebe na serce položili, ter pričakujete, in jez sem vam obetal, vaš, vaših zadev zvest in stanovit zastopnik biti.

Poskusim razložiti, kako nakanim svojo nalogo rešiti in zakaj bi se najpervlje poganjali.

Najpred bi treba bilo določiti, terdno in gotovo, kako in nakoliko naj ti se ljudstvo udeleževalo vlade po združenem potu z vzvišenim vladarjem, to je, ustavo osnovati.

Tù ni mesto in predelec bi zavédlo onih velikih načelnih pitanj se dotikati, ktere rešiti bomo se trudili opiraje se na modrijanstvo, zgodovino in svojo zvednost; tù tedaj omenim samo preinačbe, ktere najboljše vaše dobro in hudo zadevajo.

Začenjam z novo srenjsko postavo, ki se ima osnovati, v ktero bi se neizrečeno dosti občnega in koristnega dalo spraviti.

Vi bi naj osnovali, kar se mi dobro zdi, večje soseske po priliki tako, da se ptujski kraj, imaje 44.000 ljudi, največ v 8 ali 9 občin razdeli.

Velike soseske imajo več veljavnosti in važnosti, ter lože stroške nosijo same se vladaje.

Pripraven predstojnik, izvoljen srenjski uradnik in srenjski služabnik bi lahko največ opravil sami oskerbeli, ktere sedaj okrajni urad, sodništvo, dačni urad, biležnik (notar) in pravdosrednik opravljajo. Vi sami bi lahko oskerbeli redarstvo, pobirali dače, spisovali različne pisma, razpravljali zupuščine, skerb imeli za svoje varovance, prevzeli poravnave poskuse, overžbe opravljali, celó določevali v pravadah konci manjših po skrajšani ustmeni obravnavi, oskerbovali jako silne naredbe in prejšnje preiskave v kazenskih rečeh — v vsem bi svobodna bila pritožba na deželno gospósko; nadalje skerb bi imela na svoje učilnice, učilniške hrame, cerkve in župne hrame (farovže) itd.

Ker bi se vse godilo očitno, ter pred vašimi očmi in cela soseska bi morala porok biti in vsakemu vas bi na sercu ležalo, da bi red bil in opravila se dobro vodile, bi se najberže vaše reči hitreje, marljiveje in previdneje opravljale, kakor se je to dozdej godilo.

Se vé, da bi se morale tudi opravilne oblike skrajšati in olajšati, kar bi tudi prav bilo; vendar dvomim, je li niso celó zemljišnice (gruntne bukve) konci v sedašnji podobi ravno toliko kvara kakor haska donašale.

S tem bi se pomagalo vašim tožbam zavoljo vednih, dostokrat več milj dalekih potov k sedašnjim gosposkam; koliko ste pri tem časa in penezov zapravljali, vročnino in poverjenstva (komisione) plačevali; drago in dolgočasno pravdosodje bi se odvernilo.

Predstojništvo bi vas priloživše k dačnemu ranjškemu malo nalogo proti oguju in toči zavarovalo; tudi bi vam svetovalo, da bi se jak vračnik, tudi živinski zdravnik pri nas nastanil, ako bi mu zastonj dali stanovanje v prostornem soseskinem hramu in nekoliko zemljišča. Gotovo bi se dali pomočki in poti najti, da bi se občinarju stiskanemu hitro in brez velikih stroškov penezi na posodo davali. Za siromaške in revne bolnike bi brez dvombe tudi oskerbnišča vedili osnovati itd. Na kratko, vi bi vse potrebno imeli pri roki, duhovno, zdravniško, sodniško in penezno pomoč.

Bi li zmerno pisnino v soseskino penoznico devali, že to bi skoro za stroške vašega vladanja ségnilo. Nikar ne mislite, da se vam s temi premembami bi novo breme naložilo; nasprotno, vse vam se polajša, ne spomivši neizmernega pravnega dobička, ki bi vam odtod gotovo prihajal.

Po ti prenapredbi bi se število zdajnih deželnih uradnikov pomanjšalo, in s tem tudi vladini stroški, kar bi pri dačah na vaš dobiček bilo.

Šče le, ko se nove županije dogotovijo, bode se vidilo, koliko deželne gosposke bo treba, in koliko uradnikov, šče le te bode se stanovitna vladna postava dala urediti, za česar voljo bo najberže srenjska postava tudi v oziru najpervo in najpotrebnejše delo narodnih zastopnikov.

Sila potrebno bode narodnemu poduku pozorno oko podariti. Razne poduke v keršanskem nauku samo ubožno zadobljena nepametna urnost brati, pisati in računati ne omikuje ne duha prav ne serca. Omika osvoboduje — je moč — veda je bogastvo. Vaša detca (otroci) bi se morala zadovoljno razbistriti v svojem najbližjem poklicu, kako se naj zemlja obdeluje, živina redi, drevje sadi in goji, umno gospodari itd., kakor tudi o svetu, periodi, deržavi, človeških pravih itd.; njih serce bi se naj napojilo z blagimi načeli pobožnosti, nravnosti, marljivosti, hrabljivosti, snažnosti, ljubezni do bližnjega, ter po takem bi se tudi od te strani strašno se razširjajoča spačenost overla.

Oskerbivši si razsvetljene blagovoljne učnike, ki bi, kolikor je moči, samostalni, oskerbljeni s kruhom in uživaje primerno zvunešnje veljavnost, plačilo za svoj težavni poklic dobivali, poboljšavši učilo, poboljšavši in pomnoživši učne predmete, bi se imenovani lepi nameni dali doseči.

Dalje govorivši šče o koristi narodne straže je sklenil govor svoj tako: „Prijatli Slovenci! rad bi bil vam v vašem maternem jeziku govoril, pa okolnosti mi niso dopustile. Vaš jezik je neskončno lep, bogat in gibek. Ne more in ne sme se vam zameriti, ako si ga hočete v čast spraviti. Materna beseda povzdiguje serce; le v maternem jeziku se more narod na višjo stopnjo omike spraviti. Tudi v tem oziru vam hočem zvest prijatelj biti. Iz dolgega terpljenja in ponižanja idete lepemu vstajanju nasproti.

Jaz sem tedaj vse naše težave omenil, pa tem od pomoči, bode menda težko. Sebičnost, lenost, neumnost in ured po starem kopitu so proti nam; jaz pa ne zdvojim o uspehu. Naše zahteve so tako pravične, kakor je naša potreba velika; pravica se nam mora dati.

Že se mi zdi, da vidim v vaše kolibe se povračati serčnost in radost, marljivost in nravnost in hrabljivost; razne stanove, ki zadovoljnejše, marlivejše za svoj poklic delajo, — vidim, ko ljudje mirne vesti morejo živeti, so poboljšani in oblaženi, ter pregovor prijateljski se spolnuje: „Občna svoboda, občna omika, občna premožnost“.

Toliko o našem vrednem poslancu, ki se je samouk naučil slovenski, ki je izvoljen rekel po priliki te besede: „Slovenci! moje serce je pri vas, moje življenje je za vas.“ — Spletke ga niso pustile na deržavni zbor dunajski!

Holožan.

Iz Reke 1. junija. Te dni so slovenski učenci tukajšne gimnazije prevzvišenemu gosp. škofu Štrosmajer-u poslali v slovenskem jeziku pisani list udanosti, v katerem se preblagemu stvaritelju jugoslovenske akademije z gorečo besedo zahvaljujejo, da je storil, kar za duševne interese naroda jugoslovenskega pred njim še nihče ni storil, in se tako največega dobrotnika slavno skazal.

Iz Breznice na Gorenskem 6. junija. Danes opoldne so naš ljubljani gosp. fajmošter Kašpar Šoklič v naročji milostljivega kneza in škofa gg. dr. Jerneja Vidmarja, ki so jih prišli obiskat, svoje blago življenje v 78. letu svoje starosti sklenili. Že predlanskim so poprej zmiraj terdni gospod nevarno zboleli, tako, da se lani niso upali svoje druge nove maše slovesno obhajati. Pozueje so vendar nekoliko okrevali; al vidilo se je, da celó na tanki

nitki visí njih življenje. Ko jih pridejo milostljivi naš škof obiskat in se po dohodu sedé z njimi pogovarjajo, nagloma omolknejo in umerjejo. Smert njihova je bila mirna kakor je bilo celo njih življenje mirno; bili so res zmiraj in povsod ljubeznjiv pastir svojim ovčicam. Naj v miru počivajo! (Vrednik „Novic“, ktere so rajniki vedno radi prebirali, pa položi še posebej na njih grob nevenljivo cvetko žive hvalčnosti, ker rajniki, ko so še kaplan bili v Kranji, so mu bili njegov prvi učnik skoz več let in vseskozi ljubeznjiv prijatelj. Bodi jim zemljica lahka!)

Iz Kranja 9. junija. — Pri nas je bil že tretjikrat ogenj podtaknjen in vés sum leti na tistega Siherl-a (Dimeža), ki je predlanskim iz Oséka iz ječe všel, kjer je bil na 18 let obsojen in se zdaj po Gorenskem klati zdaj tako, zdaj tako oblečen. Čuda je to, da tako sila nevarnega človeka še niso zasačili! Ali bi se ne móglo več kompanij soldatov razposlati ali pa darilo zagotoviti, kdor ga vjame? Kmetje sami — razun nektere derhali, ki ga morebiti ima pod svojim krilom — ga gotovo ne skrivajo, pa se ga bojé izdati, ker, če bi spet iz zavora všel, bi se nad njimi strašno maševal.

Iz Zaverh-a poleg Šmarne gore. Dasiravno je tudi pri nas spomladanski mraz zeló bčelam škodoval, so meni vendar že binškošni terek začele rojiti, in eni panjovi so že rojili po trikrat. Bog daj, da bi kmalo še vsi drugi. Lansko leto je cvetela jelka, letos pa cveté smreka. Toliko predragim bčelarjem.

Lorenc Ivanič.

Iz Ljubljane 1. rožnika. vk. — (Nov jezik na Kranjskem in novo jugoslovensko kraljestvo.) Neka gospodičina, ki pridno domače časnike prebira, in je sploh prav uneta Slovenka, je prinesla te dni staremu uradniku ali „pijontarju“, kakor se jim v dobri kranjski „šprahi“ pravi, tisti list „Laib. Zeit.“, kjer je domorodni slovenski govor velespoštovanega gospoda župana natisnjen. Blaga hči slovenska ni mogla, da bi ne bila zavoljo tega iz serca vesela, tedaj je tudi uradniku jela hvaliti verlo domoljubno obnašanje novoizvoljenega g. župana. Ali kako zeló je razčila sivega moža. „Pojte rakom žvižgat s to neumnostjo“ — jo zaverne — „kaj bote tudi Vi znoreli!“ — „Nikjer ni toliko nerodnosti kot pri nas. Lejte, kaj se vse izmišljujeta dr. Bleiweis in dr. Toman! Napravila sta nov jezik, ki ga živa duša ne razume; le nekteri norčavi študentje se ga učé, da potem žlabudrajo to čobodro. Pa kaj se še pripravljaja! Hočejo narediti novo realno šolo, v nji pa vpeljati oni zmešani jezik, ki je iz vseh kotov nabran, in tako našemarjen, da ga nobeden ne razume. Ako se to zgodi, mora kupčija konec vzeti, zakaj, ako se bojo kupčijski strežaji iz one nove realke jemali, kdo bo z njimi znal govoriti? Pa ko bi že to vse bilo! Al kaj fanatikarja Bleiweis in Toman še namerjata! Pomislite, naredila bota novo jugoslovensko kraljestvo!“ — Take burke je blodil in robil mož, kterege le to zagovarja, da šteje blezo že nad sedemdeset let; tedaj revček več od putike (podagre) vé kakor od jezika domačega. Ker mu je slovenski jezik popolnoma neznan, je prav naravno, da se mu zdi nov jezik. Povejte posebno Vi, priprosti kmetje, ki „Novice“ pridno in marljivo prebirate, povejte staremu ptujcu, da ta slovenski jezik, je jezik, ki ga slovenski narod govori, kterege še ni popačila nemška „špraha“ takih ljudi, kateri hodijo na „špandir“ na „roženpoh“, da se tam „unterholtajo“ itd. Povejte jim, da to ni novi, ampak tisučletni jezik cele Slovenije! „Kaj, Slovenije? — to je tistega novega kraljestva?“ bo zarenčal naš protivnik. Da! zaterdimo še enkrat, to je jezik tiste dežele, v kateri stanujejo Slovenci: po Kranjskem, Koroškem, Štajarskem, Goriškem in Primorskem, in kodar še drugod. Tukaj prebivajo mirni in poterpežljivi Slovenci; tū je stara dežela slovenska, da bote vedile, da ne bote več prašale: kje je nova „Bleiweisija“ in „Tomanija“? Po teh pokrajinah se širijo cesarju verno vdani Slovenci. — To naj si zapomnijo

vsi tisti, ki so tako mogočni — v vednosti, da jim je ime „slovenski“ jezik nova izmišljena reč, — mesta naše predstavljajo zdaj sém, zdaj tjè; veliko manj pa še vejo, koliko nas je Slovincov na število. Bog le dáj, bi se kmali uresničila vroča želja vseh Slovincov, da ne bojo več ptujci v lastni domovini, naj protivni petelini še tako kokodaskajo iz rogate nevhvaležnosti do dežele, ki jih redi, in še več — iz zopernosti do uredb svitlega Cesarja!

Iz Ljubljane.

Tolažba.

Na grobu nadepolnega Joana Ahačiča, osmošolca, umerlega
20. maja.

Noč tamnetna svet pokriva,
V sladkem spanju vse leži,
Mati le solzé preliva,
Oče móci z njim oči.

Sinček, ki že spi v gomili,
Stopi k njima vès svítal,
Reče oču, mamki mili,
Ko da v grobu bi ne spal:

Sina djali so v gomilo
Poleg hčeric hladno;
Zato plaka mati milo,
Oče joka se bridkó.

„Oče dragi, mati mila!
Upokojita sercé;
S sestro bova vence vila,
Kteri nikdar ne zvené,“ —

Kadar polnoči odbije,
Ju premaga spanja moč,
In svitloba ju obsije,
Kakor ko se zor napoč'.

„Vence rajske, da na glavo
Vama jih položiva,
Kadar k nama v večno slavo
Nebeščanov prideta.“

„Vročé bova pesmí péla
Z brati rajskimi Bogú:
Da bi sreča saj cvetéla
Še v edinem Vam sinú!“

Iz Ljubljane. Ker bode deželni odbor v prihodnje tudi očitno naznanje dajal, kar se bo v njegovih sejah pomenkovalo in sklepalo, je začel te razglase s svojo 3. sejo, ki je bila 31. maja. V ti seji so prišle na versto cestne zadeve po pismu gosp. Jožefa Zagorca, poslanca iz Dolenskega, s katerim je poslal od več županov in soseskinih mož podpisano pritožbo, da c. kr. kantonska gospóska v Kostanjevici županiji v Št. Jerneji napoveduje cenitev rubljenih reči vseh tistih gospodarjev, ki so še kaj na dolgu zastran kantonske ceste. Pritožniki se opirajo na sklep 8. seje deželnega zbora, v katerem se je na temeljite pritožbe od mnogih strani enoglasno sklenilo, sl. deželnemu poglavarstvu živo potrebo razodeti, naj se vse dela iznova namenjenih ali že začelih kantonskih cest in eksekucije zavolj takih del začasno ustavijo razun nekterih, ki se lahko izdelajo ali ki jih soseske same izdelati želijo. Gosp. Ambrož, kot referent te pritožbe, je odboru naznanil, da že 4. maja in vdrugič o pritožbi senožeške županije 14. maja se je deželni odbor obrnil do c. kr. deželnega poglavarstva, pa še zmiraj ni odgovora dobil, kaj ono misli o tej zadevi kantonskim gosposkam ukazati; treba je tedaj, da vtretje na vlogo gosp. Zagorcovo deželno poglavarstvo tem živejši deželni odbor prosi, da se izpolne sklep deželnega zbora, ker so nadloge na kmetih že tako velike in jim jih take cestne dela še povikšujejo. Odbor je enoglasno sklenil, vnovič se obrniti do sl. deželnega poglavarstva. — Dalje je dr. Bleiweis nanašaje se na sklep deželnega zbora odboru predložil, naj se za predstavlanje nemških stenografičnih naznanil v slovenski jezik in za popravljanje prvih iztisov za vsako tiskano pôlo plača 12 gold. nov. dn., ker to plačilo se ujema s trudom, ki ga ima predstavljavec in popravljavec; tudi štajarski deželni zbor leta 1848 je enako delo tako plačeval. Odbor je enoglasno poterdil predlog.

— Križem mesta se pokladajo že ceví, po katerih se bo pretakal gaz ali plin, ki bo o vseh Svetih mesto razsvetljeval z novimi lučicami po ulicah mestnih, štacunah kupčijskih in še drugih krajih. — Sila potrebno je bilo, da je te dni mestna gospóska oklicati dala, da bojo čuvaji pazili nad fantini, ki postopajo po ljubljanskem gradu in kamnje lučajo doli na verte; že večkrat je bil kdo poškodovan in nekdo prav zlo. Ker mislimo, da šolski učenci niso tako razujzdani, bi bilo posebno streči po tistih mladih

vlačugarjih, ki se namesto šole klatijo celi dan okoli, in vsacega takega berž zgrabiti in ga tirati na magistrat, da se odverne lenoba, ki je mati vseh pregreh. — Še neko drugo vošilo zavoljo našega grada imamo na sercu, ki jo bomo pa drugo pot razodeli.

— Ravno smo brali, kako lepo se je te dni v reškem županijskem zboru neki pravičen Hervat za čast Slovincov potegoval dobro ločivši poštene Slovence od takih, ki so nam sramoto delali na Hervaškem. Ta pošteni glas nas je toliko bolj razveselil, ker je prvi očitni glas, ki smo ga čuli iz dežele naših jugoslovenskih bratov.

— Slišali smo, da je včeraj (v pondelj) v Borovnici gorelo in kakih 10 hiš pogorelo.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz državnega zbora poslancov). Ko je 5. dan t. m. državni zbor državnih poslancov z večino 5 glasov zavergel predlog, naj se od odbora izdelani in prebrani opravični red državnega zbora poterdi navprek (od konca do kraja), so se 8. dan t. m. začeli pretresi posameznih paragrafov, kateri pa v predlogu niso ravno veliko pre naredili. Važniše je bilo, kar je minister Schmerling ta dan državnemu zboru odkritoserčno razodel, da sedanji zbor ni celi državni zbor, ampak le ožji nemško-slovanskih dežel. S tem je končal sanjarijo centralistov, ki so se obnašali, kakor da bi oblast imeli postaviti sklepati za celo cesarstvo. Kako slabo je pa ugodil gospod minister s to razodevo centralistom, se je berž drugi dan bralo v „Pressi“, ki je zatega voljo se strašno grozila nad Schmerlingom, in v „Ostd. Pest“, ki je psovala Rieger-a hudo, ker vé, da je pervák federalistov. Al s psovki težko da se bo pravo v grob položilo! Vendar, ker so gospodi ministri kmali potem glasovali za Szabelnov predlog, „naj se določi tako imenovani ustavni odbor, kteremu se imajo izročevati vse ustavo dotikajoče zadeve“, in po tem takem ožji zbor vendar ima opravičilo celega, se je potolažila togota centrališka. — Gospod minister Plener je zboru naznanil, da so presvitli cesar poterdili enoglasni predlog obeh zbornic zavolj dne in in potnične državnih poslancov, — dalje je odgovoril na undanje vprašanje dveh českih poslancov: „ali je res, da se bojo spet 3 državne grajšine prodale?“ da grajšine Pardubice, Smiric in Zbirov so bile že leta 1855 dunajski banki zastavljene in v prodaj prepuščene, da se tedaj o tej zadevi sedaj ne more nič družega skleniti; — na vprašanje zavolj odprave vinskega davka je gosp. minister odgovoril, da o tem še ni nič sklenjeno, da pa radoveden pričakuje predloge štajarskega deželnega zbora (tudi krajnski deželni zbor je za odpravo tega davka prosil, *Vred.*), ker še sedanjemu zboru misli ministerstvo ta davek v posvet izročiti; vendar za letos bo mogel obstati kakor je, ker čast vladna in stan dнарstveni ne pripušata, da bi se ta davek zavolj upornosti na nekterih krajih mahoma preklical. — Med vprašanji, ki so bile poslednji čas ministerstvu zastavljene, je 8. dan t. m. bilo eno nam Slovincom posebno važno, ki jo je zastavil dr. Toman: „kaj je državno ministerstvo že morebiti storilo ali saj kaj misli storiti, da se izpelje šolska postava od 8. avg. 1859? Že dve šolski leti ste pretekle in že se bliža tretje, pa še se nič ne sliši o tej postavi, ktero terja sedaj tudi diplom od 20. okt. 1860 in prestolni ogovor.“ Radovedni čakamo ministrovega odgovora na to tehtno vprašanje. Drugo vprašanje je bilo poslanca dalmatinskega Ljubiša: „ali ministerstvo kaj vé od preganjanja tistih oseb, ki se v Dalmaciji poganjajo za zedinjenje njeno s Horvaškim in Slavonskim? in kaj je storilo ali kaj misli storiti zoper to početje dubrovniške okrožne oblasti?“ — Napovedal je predsednik še dr. Giskrove tri ustavne predloge in predlog dr. Mühlfeld-ov, ki bojo po sklepu večine prišli v posvet. Gospod